

NB Samtale

Retningslinjer for transkripsjon

Lydmateriale

Lydfilene som skal transkriberes i prosjektet er en blanding av podkastepisoder og opptak av arrangementer ved Nasjonalbiblioteket. Vi velger filer som i stor grad har spontan tale (ikke opplest) og samtaler mellom flere mennesker. Noen av filene har mer forberedt tale. Det er også sørget for dialektvariasjon i lydmaterialet.

Transkribørene segmenterer og transkriberer i programmet [ELAN](#). Lydfilene kjøres gjennom et talegjenkjenningssystem utviklet av AI-labben på Nasjonalbiblioteket. Disse importeres inn i ELAN og brukes som grunnlag for transkripsjon og segmentering. Transkripsjonsjobben vil dermed bestå i å rette den automatiske transkripsjonen heller enn å transkribere fra grunnen av.

Talerkoder og valg av målform

I ELAN kan man ha flere lag ("tiers") med transkripsjon. Det gjør det mulig å ha ett lag per taler i lydfila, noe vi gjør i dette prosjektet. Vi har også et ekstra lag hvor vi merker opp de delene av lydfila som inneholder musikk o.l. (se [Annotasjon av musikk og ikke-menneskelig støy](#)).

Vi navngir hver taler med en kode som gir informasjon om taleren. I tillegg skal vi velge en målform som taleren skal transkriberes på. Talerne navngis etter følgende mønster: *kjønn_dialektområde_målform_tall*. Koden *f_sw_nn_1* angir for eksempel en kvinne (*f*) fra Sørvestlandet (*sw*) som transkriberes på nynorsk (*nn*), og hun er den første med denne spesifikasjonen (*1*). En ny kvinnelig taler fra sørvestlandet som transkriberes på nynorsk blir *f_sw_nn_2* osv. Vi skiller mellom ellers like talerkoder med tall innad i samme fil, ikke på tvers av alle filene. Det vil si at man begynner på 1 for hver nye fil. Under er en oversikt over de mulige verdiene i talerkodene:

Kjønn	Dialektområde	Målform	Tall
<i>m</i> : mann <i>f</i> : kvinne <i>u</i> : ukjent	<i>e</i> : Østlandet (Agder, Innlandet, Oslo, Vestfold og Telemark, Viken) <i>sw</i> : Sørvestlandet (Rogaland) <i>w</i> : Vestlandet (Møre og Romsdal, Vestland) <i>t</i> : Trøndelag <i>n</i> : Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark) <i>u</i> : ukjent	<i>bm</i> : bokmål <i>nn</i> : nynorsk	1-n

I feltene *kjønn* og *dialektområde* er det en kode *u*, *ukjent*. Denne brukes bare dersom det ikke er mulig å gjøre et anslag. Dersom man f.eks. er usikker på om en taler er fra Sørvestlandet eller Vestlandet, bør man heller velge enten *w* eller *sw* enn *u*.

Som hovedregel velger transkribørene målform på bakgrunn av dialekta til taleren. Talere av dialekter som har et vokabular og en morfologi som ligger nært nynorsk, skal transkriberes på nynorsk. Relevante kriterier her kan være *-ar/-ane*-bøying av substantiv, *ar*-endelser på verb, funksjonsord som ligger nær nynorsk (*dokker, eg, ikkje, me*), og nynorskbøying av uregelmessige verb (*telje, kjem*). En tommelfingerregel kan være at talere fra Sørvestlandet og Vestlandet utenom Bergen typisk skal transkriberes på nynorsk, talere fra Nord-Norge skal stort sett transkriberes på bokmål, mens det i Trøndelag og på Østlandet både finnes bokmålsnære og nynorsknære dialekter.

Når det er sagt er det ingenting i veien for at noen nynorsknære dialekter blir transkribert på bokmål og vice versa. Dette vil føre til en bredere representasjon av dialekter på hver av målformene. Avgjørelser rundt dette kan tas underveis i prosjektet.

Valg av dialekt trenger heller ikke være helt konsekvent på tvers av transkribører. Det er for eksempel ok om samme person er transkribert på bokmål i en fil og på nynorsk i en annen fil, så lenge transkripsjonen er konsekvent innad i én fil. Dersom en taler snakker i for kort tid til at det er mulig å avgjøre dialekt, velger man bokmål.

Retningslinjer for segmentering

Når vi retter den automatiske segmenteringen er det to ting vi skal gjøre: 1) dele talen til en person inn i setninger, og 2) justere og plassere segmenter der vi vil ha dem slik at de favner talen.

Ettersom spontan tale kan være svært rotete, er det ikke alltid mulig å dele den opp i syntaktisk fullstendige setninger. Dessuten bruker vi andre kriterier i tale, i tillegg til syntaks, for å avgjøre hva som utgjør en enhet, eller en slags setning. Dette er blant annet pauser, fallende intonasjon, snakke med lavere volum, temaskifte og bruk av nølelyder, pust og latter. Vi må derfor bruke en del skjønn når vi segmenterer, og vi aksepterer at segmentene vil bestå av avbrutte, ufullstendige og ikke-grammatiske setninger. Vi legger allikevel noen retningslinjer til grunn som følger under.

Inndeling i segmenter

Når det er enkelt å segmentere i syntaktiske helsetninger, gjør vi det, og prinsippet om å segmentere basert på syntaks har forrang.

- a. *|du vet hvis vi går langt tilbake i tid så levde vi mye tettere med dyrene.|*

Hvis korte helsetninger kommer raskt etter hverandre uten pause, skal vi dele dem opp i forskjellige segmenter selv om vi opplever det som én ytring fordi syntaks har forrang.

- b. *|han er en hund som som du selv har observert er veldig rolig.|han er veldig glad i mennesker.|han kom jo glad og logrende inn her i dag.|han skulle absolutt bort å hilse på alle.|*

Segmentene skal helst ikke være lengre enn 20 sekunder, og aldri mer enn 30 sekunder.

Hvis en setning blir lenger enn 20 sekunder, må vi sette grense før slutten på setningen. Denne begrensningen gjør at vi noen ganger må avbryte og dele opp setninger som ellers ville vært syntaktisk fullendte. Hvor vi velger å sette grense vil avhenge av setningen. Hvis setningen inneholder en konjunksjon som *og*, *samt*, *men*, *eller*, *for*, *så* eller *fordi*, kan dette være fine steder å sette grense. I slike tilfeller er hovedregelen at vi setter punktum på slutten av forrige segment og tillater at neste segment begynner med konjunksjon.

- c. *[%eee vi har gått gjennom en ettårig utdanning for å trene han spesielt til terapihund.]men en del av treningen veldig mye av treningen den går jo ut på at jeg skal lese min hund og at jeg skal kunne være sammen med han.]*

Hvis setningen ikke inneholder en konjunksjon, eller er rotete på en slik måte at det er vanskelig å bestemme hvor man skal sette grense, lener vi oss på de interaksjonelle kriteriene.

Først og fremst bruker vi pauser og opphold som pekepinn. Hvis taleren tar pause, avbryter seg selv, eller har et opphold i ytringen fylt med nølelyd eller latter, setter vi grense der.

- d. *[jeg er enig i det at i alle fall til nå så er han den største og og også nettopp i det der at han %eee.(tenkepause)|han forente jo altså han vi sier han var multikunstner og altså sånn multimedia artist.]*

I andre rekke kommer fallende intonasjon og/eller volum. Hvis taleren går ned i tone eller volum slik at vi som hører oppfatter at hen er i ferd med å gjøre seg ferdig med en ytring, kan vi sette grense der.

- e. *[jeg synes jo egentlig alle i Norge burde lære noe om samisk og jeg synes jo det er en skam for na£ nasjonen at altså lærebøkene er så elendige på det samiske innholdet så så.(går ned i volum på "innholdet så så")|så altså så der der har jeg jo slåss enn kamp som er jo ikke ferdig enda [...]]*

I tredje rekke kommer temaskifte eller ny tanke. Hvis vi oppfatter at taleren begynner på et nytt poeng, kan vi sette grense før det.

- f. *[...] men jeg jeg har i hvert fall ikke lykkes så langt for jeg har prøvd hele tida å argumentere overfor skolemyndighetene om om det altså at.(et brudd og begynner på noe nytt)|og også behovet for å ha samisk i læreboka for ofte altså når det når det da er norske så låner de fra tidligere bøker også blir det liksom det man legger vek£ vekt på er nemlig den samiske motstanden mot alt.]*

Hvis verken syntaks, konjunksjon eller interaksjonelle kriterier er nok til å sette grense, må vi ta en avgjørelse basert på hva vi oppfatter som det beste stedet å sette grense.

Et hensyn ved segmenteringen er hvor tidkrevende det kan være å høre gjennom og navigere i lydfilen for å finne det beste stedet å sette grense. Derfor kan vi bruke "første og beste sted"-prinsippet som tommelfingerregel. Vi setter grense på slutten av helsetninger når det er enkelt, men vi bruker også skjønn og har lav terskel for å sette grense ved konjunksjoner eller når vi oppfatter at en ytring avsluttes basert på de interaksjonelle kriteriene. Da tar vi en rask avgjørelse om at det passer med et segmentskille og går videre i fila.

Tips: det går an å slå sammen segmenter i transkripsjonsvinduet i ELAN, men ikke å dele dem opp. En mulig praksis er å sette skille ofte mens man segmenterer, for så å heller slå segmentene sammen igjen når man transkriberer hvis det viser seg at de burde være ett segment. Dette kan gjøres nokså raskt, mens det å navigere frem og tilbake i filen, eller mellom segmenterings- og transkripsjonsvinduet i ELAN, tar mye tid.

	m n bm 1	
32	ja det er alvorlig.	Commit Changes Enter Cancel Changes Escap Edit in Annotation Mode Merge with Annotation Before Ctrl+S Merge with Next Annotation Ctrl+S Delete Annotation Shift- Cut
33	men det er jo bra.	
34	jeg tenker alle mulighe	
35	det høres jo nesten litt	
	f_e_bm_1	

Under følger flere retningslinjer for segmentering som kan være til hjelp:

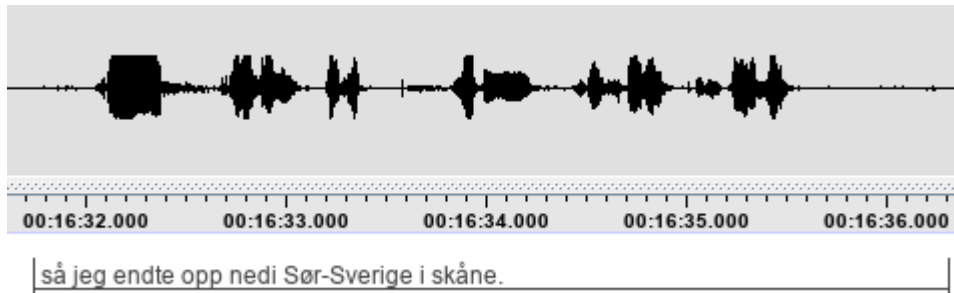
1. Ytringer som ikke er del av en setning, men som står alene og fungerer som en selvstendig enhet, skal også utgjøre et selvstendig segment. Dette inkluderer ting som *ja, nei, fantastisk, ja veldig, ikke sant osv.*
2. Avbrytelser og gjentakelser skal i utgangspunktet være med i samme segment som resten av ytringen.
 - a. *[jeg har jobbet %eee jeg har vært tannlege i tretti år.]*
 - b. *[for jeg merka han var for jeg merka han var så rolig i bevegelsene.]*
3. Hvis det er en pause, temaskifte eller annet etter avbrytelsen som gjør at vi oppfatter det som en egen ytring, kan vi velge å dele det opp.
 - a. *[men jeg lurer på om %eee hvis det er ok at.]%eee altså kan du vise oss hvordan du ville ha satt i gang en sånn %eee sesjon da med en %eee pasient?]*
4. Vi transkriberer også med komma der det passer seg (se [Tegnsetting og stor bokstav](#)). Hvis man må bryte opp et segment som er lengre enn 20 sekunder og man ikke finner steder der det passer seg å sette punktum, setter vi segmentgrense ved et komma. (Forvent at slike tilfeller er et mindretall og unntak til hovedregelen om å sette punktum der man kan).

Siden det er vanskelig å segmentere spontan tale til individuelle setninger vil nok transkribørene ta litt forskjellige valg, men vi aksepterer at det er variasjon i transkripsjonen ettersom det også er stor variasjon i talespråket, og det ikke er mulig å lage retningslinjer som favner alt.

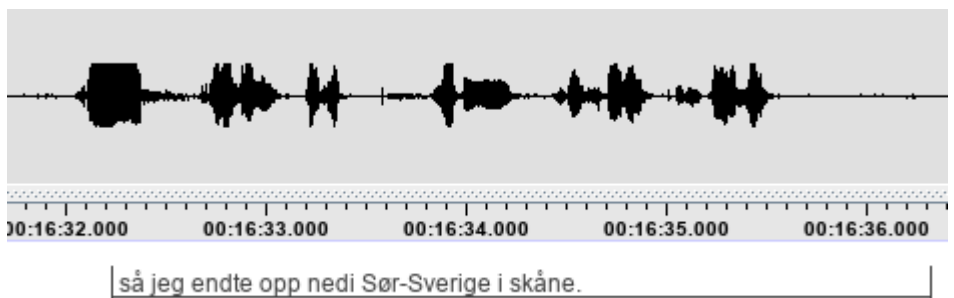
Plassering av segmenter

1. Sørg for at segmentene er justert slik at de favner den talen som skal med og skal transkriberes i segmentet (a). Med andre ord, segmentet må ikke kutte noe av talen på begynnelsen (b) eller slutten (c).

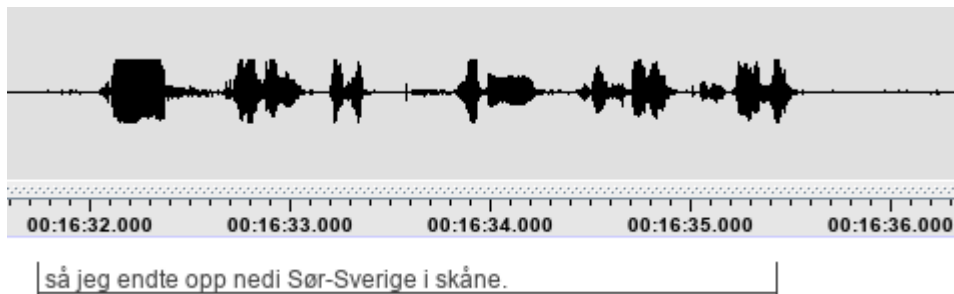
a.

b.

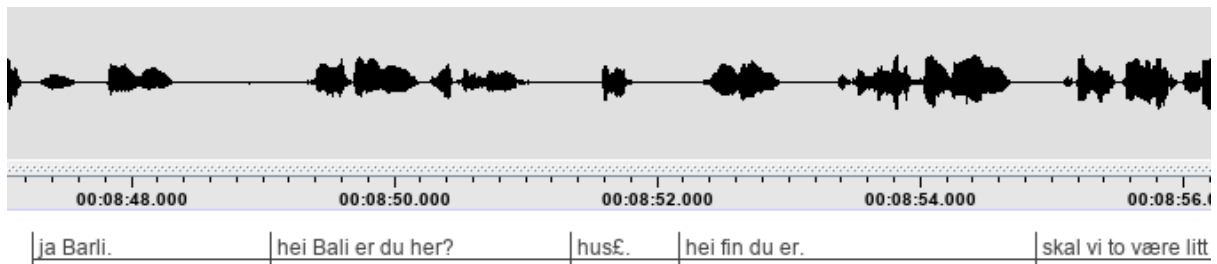

c.

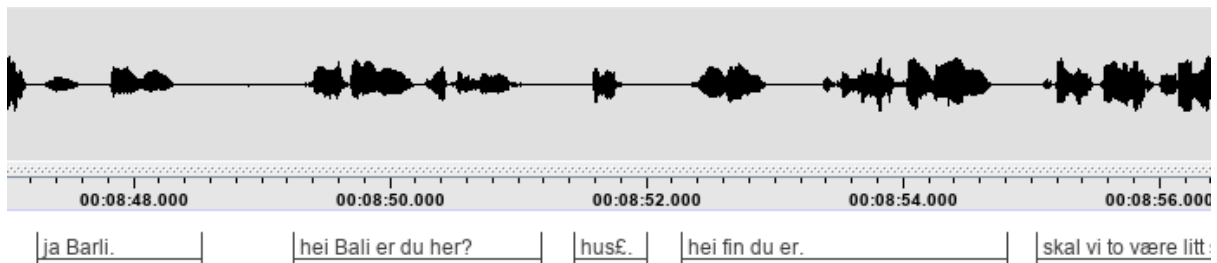

2. Hvis en talers tale er transkribert i feil transkripsjonslag, opprett et nytt segment i riktig transkripsjonslag og slett det gamle. Her kan det være lurt å kopiere den automatiske transkripsjonen over i det nye segmentet før du sletter det gamle.
3. Hvis to talers tale er transkribert i samme segment, sørg for at begge talerne får de nødvendige segmentene i sine transkripsjonslag med riktig transkripsjon. Hvis det er overlappende tale som er vanskelig å forstå, er det lav terskel for å bruke *%overlapping*-tagg.
4. Hvis segmenter kan henge sammen uten mellomrom mellom, er det å foretrekke. Da får vi med oss så mye av materialet mellom talen som mulig. (Eksempelbilde *d* er å foretrekke over *e*).

d.

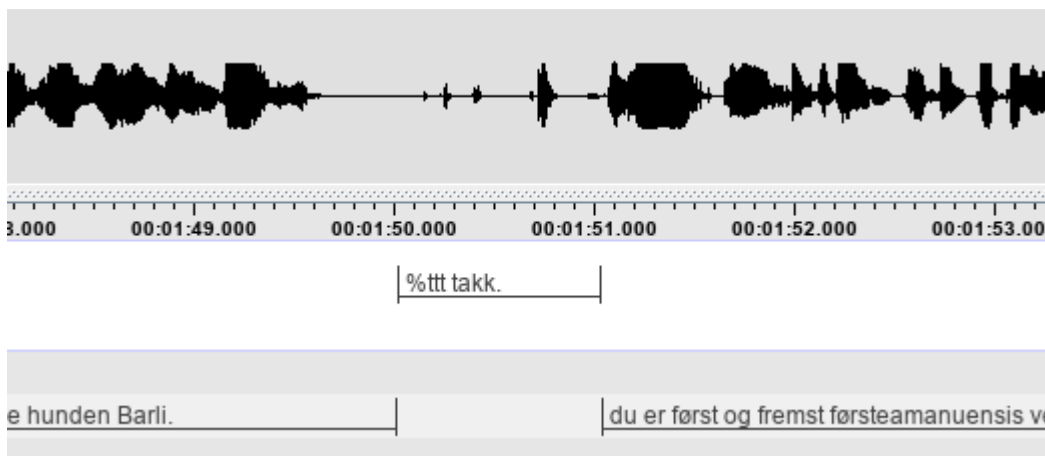

e.

5. Hvis det er opphold mellom segmenter fordi det er en annen som snakker, trenger ikke segmentene å henge sammen. Da er det naturlig at mellomrommet er der.

f.

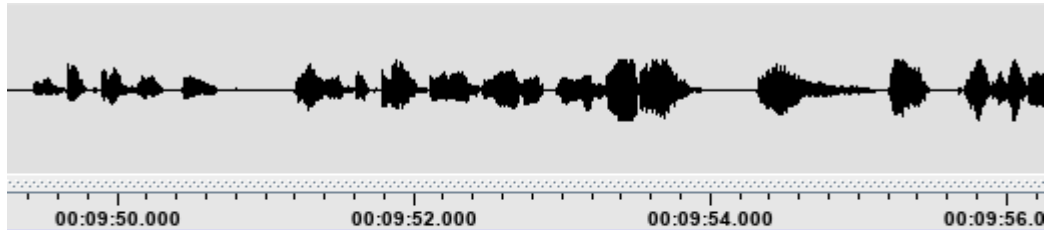
6. Hvis to talere overlapper, er det ingenting i veien for å ha segmenter i begge talernes transkripsjonslag som overlapper.

g.

7. Hvis en taler stopper å snakke (enten fordi en annen taler avbryter, eller turen går videre til en annen taler) setter vi segmentgrense og har et opphold (h). Hvis den første taleren snakker sammenhengende uten pause selv om en annen taler bryter inn, trenger vi ikke et opphold (i).

h.

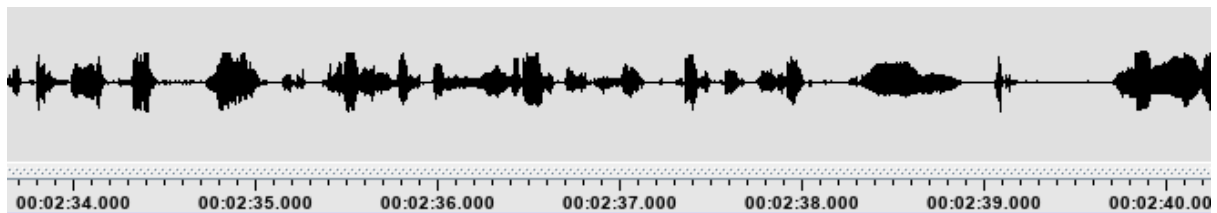

nt, kommer helt nært.

nei nei så og og så da hvis jeg nå sa

ja men samtidig ikke noe sånn der invaderende så %e

i.

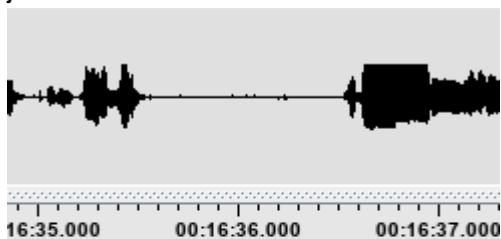

jeg holder på med et veldig spennende forskningsprosjekt %eee %ttt som går ut på å se om det å bringe inn en spesial

fu£ ja bra spesifisert.

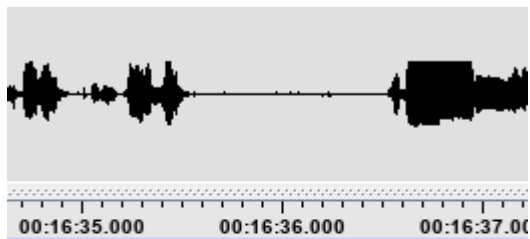
8. Vi vil ha med så mye av den menneskelige lyden som mulig. Hvis vi segmenterer ut all lyd som ikke er ord blir dataene for pene og ryddige. For eksempel transkriberer vi ikke pust, men vi inkluderer allikevel lyden av pust på begynnelsen og slutten av segmenter. (Eksempelbilde j er å foretrekke over k).

j.

og det er noen v

k.

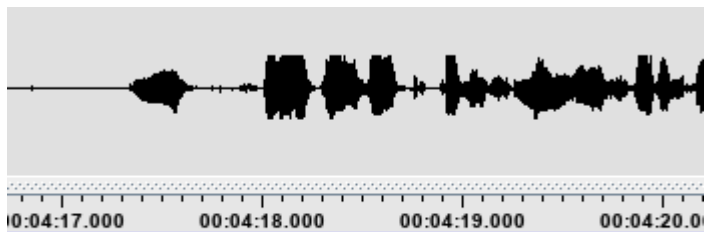

_____ |

_____ | og det er noen

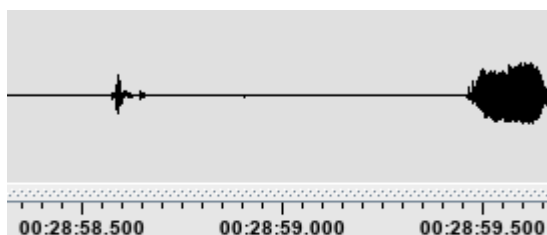
9. I tillegg til tale transkriberer vi andre menneskelige lyder som nølelyder, smatting, hosting, kremting og høylytt latter. Der disse lydene naturlig kan føyes inn i et segment med tale gjør vi det (l). Hvis segmentet blir for langt, kan lyden skilles ut som et eget segment (m).

l.

_____ | %eee det at jeg valgte han som er med oss her i studio i dag

m.

_____ | %ttt _____ | det å jobbe sor

10. Lyden av stillhet før eller etter prat er også verdifull, enten det er snakk om pustelyder, munnlyder, romlyd, bakgrunnssus eller annet. Vi trekker ut segmentene opp mot 20 sekunder for å favne eventuell stillhet før eller etter noen snakker.
11. Vi vil ikke ha tomme segmenter. Alle segmenter må ha en transkripsjon eller metatagg.

I samtale lager vi ofte små bekræftende lyder mens noen snakker, som /mmm/, /ja/ og /nei/ på innpust, sosial latter osv. Vi trenger ikke alltid opprette egne segmenter og transkribere slike lavmælte lyder fra andre talere når noen snakker, men hvis ordet/lyden blir svært fremtredende i volum eller strekker seg over tid velger vi å opprette et segment. (Se

[Nølelyder og andre vokaliske lyder](#) for retningslinjer om dette). Hvis talen blir to eller flere sammenhengende ord, burde vi også opprette et segment.

Retningslinjer for transkripsjon

Metatagger, avbrytelser og musikk

Når vi transkriberer, forekommer det nølelyder, uforståelige ord o.l. som vi gjerne vil merke opp i transkripsjonene. I slike tilfeller bruker vi det vi kan kalle for *metatagger*. Metatagger skilles fra transkripsjonen for øvrig ved at de begynner med et prosenttegn, f.eks. *%unint*, *%foreign* etc. Vi setter et prosenttegn foran disse taggene for at det skal være lett å skille dem ut fra vanlige ord.

Uforståelig, overlappende tale, fremmedspråk etc.

Om noe av det som sies i lydfile ikke er forståelig, bruker vi metataggen *%unint* (for *unintelligible*). Om det er enkeltord eller kortere deler av en setning som er uforståelige, putter man metataggen i setningens segment:

- *[dette var %unint i går.]*

Hvis hele setninger eller lengre ytringer er uforståelige, bør de skilles ut som egne segmenter som kun inneholder metataggen:

- *[fotball er gøy.]%unint[vi spilte kamp i går.]*

Vi trenger ikke sette punktum på slutten av segmentet hvis segmentet kun inneholder metatagg.

Siden forskjellige talere transkriberes i ulike transkripsjonslag er det ikke noe i veien for å transkribere flere som snakker samtidig. Av og til vil det imidlertid ikke være mulig for transkribøren å forstå hva som sies fordi folk snakker i munnen på hverandre. Da brukes metataggen *%overlapping*. Denne kan også brukes inne i et lengre segment eller skilles ut i et eget segment. I turbytter og andre steder med overlappende tale er det lav terskel for å bruke *%overlapping*-taggen.

Ord på fremmede språk som ikke står i norske ordbøker skal markeres med metataggen *%foreign*. (Se [Fremmedord](#) for spesifikke retningslinjer om dette). Dersom hele setninger eller lengre ytringer sies på fremmede språk, skal hele den utenlandske ytringen merkes med metataggen *%foreign*. Hele ytringen skal også være sitt eget segment.

Av og til støter vi på enkeltord som vi ikke kjenner, enten dialektord eller fremmedord. Om vi ikke klarer å finne ut av hvilket ord som brukes, kan vi sette inn metataggen *%unk* (for *unknown*). Dette bør imidlertid kun være en siste utvei. Om transkribøren klarer å finne ut hva ordet betyr, bør hen i stedet bruke konvensjonene for unormerte ord.

Nølelyder og andre vokaliske lyder

Nølelyder, hosting, kremting og lignende ikke-språklige, vokaliserte lyder skal transkriberes med metatagger som består av prosenttegn og tre bokstaver. Vi har et inventar med seks slike metatagger:

- **%eee** - oral nølelyd der man lager lyd med leppene fra hverandre
- **%mmm** - nasal nølelyd der man lager lyd med leppene lukket
- **%emm** - blanding av oral og nasal nølelyd der man først lager lyd med leppene fra hverandre og så lukker leppene underveis, høres ut som /emm/
- **%heh** - latter
- **%ttt** - smatting
- **%qqq** - hosting og annet

Vi transkriberer ikke alle lyder alltid. Dette er for å lette arbeidet med segmentering og transkripsjon. Det vil være svært tidkrevende å opprette segmenter og transkribere dem hver gang en som ikke har ordet lager korte, lavmelte nølelyder, lavmelt latter eller et lavmelt kremt. Vi lager ofte små lyder mens andre snakker for å signalisere at vi lytter, uten at vi nødvendigvis har tenkt til å ta ordet og fortsette å prate. Så lenge slike "smålyder" ikke blir så høylytte at de konkurrerer med talen til den som har ordet, velger vi bort å transkribere dem. Vi prioriterer å transkribere nølelyder, latter og annet hos den som snakker der dette kommer sammen med ord. Dette er både fordi vi uansett har et segment og transkriberer den taleren allerede, og fordi lydene kan blandes sammen med ord. Samtidig velger vi å opprette segmenter og transkribere lyder fra andre enn den som snakker når de blir så høylytte eller prominente at de konkurrerer med andres tale, som f.eks. ved høylytt latter.

Merk at *mhm* og liknende kan brukes istedenfor *ja*. Slike tilfeller skal ikke transkriberes som nølelyd, men som et unormert ord, altså som *mhm\ja* (se [Unormerte ord](#)). Det er et flytende skille mellom den typen /mmm/-lyd man lager for å signalisere at man lytter og /mmm/- eller /mhm/-lyder man bruker for å si *ja*. Hvordan man tolker lyden blir en skjønnsmessig vurdering, men en tommelfingerregel kan være at hvis man synes noe mangler i transkripsjonen hvis man ikke transkriberer *mhm\ja*, så burde man transkribere det.

Vi transkriberer ikke pustelyder. Dette gjelder innpust, utpust, sukk og annet. Noen ganger kan det være en flytende grense mellom pustelyd og latter, eller pustelyd og hosting. Da bruker vi skjønn for å avgjøre om vi vil transkribere lyden. Andre ganger kan det komme lyder som er annerledes enn det som er beskrevet i disse retningslinjene. Hvis vi mener det burde transkriberes, velger vi som standard **%qqq**. For eksempel kan vi holde åpent for at den type høylytt pustelyd man lager når man blir overrasket og trekker pusten kraftig inn med åpen munn, kan transkriberes med **%qqq**. Hvis vi ofte kommer over lyder som vi mener burde ha en egen metatagg fordi det verken passer å transkribere den med **%qqq** eller noen av de andre taggene, kan vi vurdere å legge til flere til inventaret.

Avbrytelser og gjenstart

Stamming og avbrutte ord markeres med pundtegn £. Tilfeller som: /jeg skal s- legge meg/, /vi går til stem- votering/ og /i regj- ee Stortinget/ blir transkribert henholdsvis *jeg skal s£ legge meg*, *vi går til stem£ votering* og *i regj£ Stortinget*. Også reparering markeres med £: /Afg- Afghanistan/, /stemmese- stemmeseddel/ og /realitetsbehun- behandles/ transkriberes

Afg£ Afghanistan, stemmese£ stemmeseddel og realitetsbehun£ behandles. Dersom det dreier seg om nøling eller stamming inni et ord, markerer vi ikke dette på noe vis: /realitetsbe- ee handles/ transkriberes *realitetsbehandles*.

Hvis en taler stotrer og lager mange lyder uten mening på rad, kan vi velge å bruke %unint-taggen i stedet for å transkribere hver av lydene som nølelyder og avbrytelser. For eksempel kan /s- ee je- eee me- as- men altså jeg kan fortelle at/ transkriberes %unint men altså jeg kan fortelle at i stedet for s£ %eee je£ %eee me£ as£ men altså jeg kan fortelle at.

Annotasjon av musikk og ikke-menneskelig støy

Som nevnt har vi et eget transkripsjonslag for å markere musikk. Dette transkripsjonslaget får navnet *music* i alle filer. Tidsspenn som inneholder musikk skal være egne segmenter og de skal inneholde metataggen %*music*. Segmentene skal i utgangspunktet starte og slutte der musikken starter og slutter, uavhengig av om det er overlappende tale i segmentet eller ei, men segmentene kan ikke være lengre enn 20 sekunder og lange strekker med musikk må derfor deles opp i flere segmenter på rad, hver med %*music*-tagg.

Rettighetsbelagt musikk får ikke segmenter i *music*-transkripsjonslaget fordi det ikke skal være med i treningsmaterialet. I praksis betyr dette at svært lite av musikken markeres. Når det gjelder rettighetsbelagt musikk tillater vi allikevel at områder der musikk og tale overlapper kan være med ettersom musikk og tale blandes sammen og lydbildet blir annerledes fra den rettighetsbelagte musikken alene. I disse tilfellene vil det være slik at talen har et segment og en transkripsjon i transkripsjonslaget til den aktuelle taleren. I tillegg lager vi et segment i *music*-transkripsjonslaget som strekker seg over det tidsspennet hvor musikken overlapper med talen og transkriberer med %*music*-tagg.

I tillegg til musikk bruker vi også dette transkripsjonslaget for å markere tidsspenn med mye ikke-menneskelig støy, som f.eks. applaus eller overdøvende motorlyd. Disse tidsspennene skal også være egne segmenter, men metataggen er %*noise*. Her er det viktig å merke seg at generell bakgrunnsstøy ikke skal markeres, men at det er snakk om veldig bråkete støy.

Språklige og ortografiske retningslinjer

Generelle prinsipp

1. **Konsistens.** Lignende språklige fenomener bør behandles likt på tvers av transkripsjoner uavhengig av hvem som utførte transkripsjonen.
2. **Ord-for-ord-transkripsjon.** Transkripsjonen skal være en presis gjengivelse av det som ble sagt og skal ikke rette på grammatikk eller gjøre språket mer konsist.
3. **Standardisert ortografi.** Transkripsjonene bør følge standardisert ortografi så sant det er mulig.
4. **Lydnær gjengivelse av tale.** Transkripsjonene skal gjengi uttalen så lydnært som den ortografiske normen tillater. Når normen åpner for flere transkripsjoner av ett ord, velger vi alltid den ortografien som ligner mest på det taleren sa.
5. **Oppmerking av ikke-standardiserte ord.** Hvis uttalen av et ord avviker vesentlig fra det skriftnormen tillater, enten på grunn av dialekter eller av andre årsaker, skal dette

merkes opp. Transkripsjonen skal både inneholde en lydner gjengivelse av ordet og en normert ekvivalent. (Se [Normering](#)).

Tegnsetting og stor bokstav

Det skal ikke være stor bokstav på begynnelsen av setningene i transkripsjonene (utenom i tilfeller der setningen begynner med et navn).

Vi bruker tegnsetting i transkripsjonene. Alle setninger skal slutte med et punktum, spørsmålstegn eller utropstegn (eller med et komma i spesielle tilfeller). Vi bruker punktum på slutten av alle fortellende setninger, og utropstegn på slutten av imperativsetninger. Vi setter spørsmålstegn på slutten av spørrende setninger med spørsmålssyntaks. Indirekte spørsmål får som hovedregel punktum (f.eks. *jeg lurer på om du kan sende meg smøret.*), men vi setter spørsmålstegn også på slutten av setninger med tydelig spørsmålsintonasjon (f.eks. *du lukka døra?*).

Segmenter som kun består av en metatagg trenger ikke punktum eller annen tegnsetting på slutten.

Når det er enkelt, setter vi komma etter standard [kommaregler i norsk](#). Hovedregelen er å sette komma mellom setninger som er bundet sammen med *og*, *eller*, *for* og *men*, og i oppramsing:

- *Else skjønnte ingenting, men Eva lo hjertelig.*
- *Petter skifta jobb for tredje gang på to år, og Aud fulgte opp med sin andre skilsmisse på to år.*
- *han spiste tre store porsjoner, for han var sulten etter en lang arbeidsdag.*
- *Berit, Else, Gerd og Marit har kommet allerede.*

Talespråket er ofte svært annerledes fra skriftspråket. Da blir det også vanskelig å sette komma etter standard regler i skriftspråk. Hvis talen har uklar syntaks, avbrytelser, gjentakelser eller andre trekk som gjør det vanskelig å sette komma, velger vi å ikke sette komma. Kommabruken vil trolig variere noe fra transkribør til transkribør, men vi aksepterer at vi ikke er helt konsistente på dette området.

Som vi har sett i retningslinjene for segmentering, kan segmentene bestå av ikke-grammatiske og ufullstendige setninger, og vi kan sette segmentgrense før konjunksjon. Hovedregelen er å sette punktum på slutten av segmentene (eller spørsmålstegn/utropstegn når det er riktig) og vi tillater punktum etter helsetninger (a), før konjunksjon (b), etter fraser som står alene (c), og etter avbrutte og ufullstendige setninger (d). Dette betyr at vi kan sette punktum i de fleste tilfeller:

- [tannlegen er min beste venn.]*
- [...] å bringe inn en spesialtrent terapihund i tannklinikken kan ha en positiv og beroligende effekt på engstelige pasienter.] eller pasienter som av en eller annen grunn vegrer seg for å gå til tannlegen [...]*
- [ja ikke sant.]*
- [men jeg lurer på om %eee hvis det er ok at.]*

Vi kan sette komma på slutten av segmenter i spesielle tilfeller. Hvis vi støter på en lang setning som må deles opp og vi ikke finner noe passende sted å sette punktum i henhold til retningslinjene over, men det passer seg å sette komma, kan vi velge å sette segmentgrense ved komma og ha komma på slutten av setningen. Forvent at slike tilfeller er i mindretall.

Bindestrek er også tillatt og vi bruker bindestrek i sammensetninger og flerordsfraser der [normeringen](#) har det:

- *Helse- og omsorgsdepartementet*
- *grå-stær-pasient*

Vi bruker apostrof ved genitiv:

- *når det gjelder representanten Holmås' innlegg [...]*

Semikolon, tankestrek, parenteser o.l brukes ikke. Der normeringen har tankestrek mellom sifre eller ord som angir strekning, periode og omfang (m.m), bruker vi mellomrom:

- *det vil ta tre fire dager* (ikke “tre–fire”)

Det samme gjelder for tilfeller der normeringen har andre tegn:

- *tjuesyttent tjueatten* (ikke “tjuesyttent/tjueatten”, for 2017/2018)
- *åtte førtisju* (ikke “åtte:førtisju, for 8:47)
- *atten tretti* (ikke “atten.tretti”, for 18.30)

Anførselstegn skal ikke brukes og vi bruker dermed ikke anførselstegn rundt titler på f.eks. bøker, filmer, sanger og lignende. På norsk skrives slike titler med stor bokstav i første ord i tittelen og ellers små bokstaver. (Engelske titler har stor bokstav i alle ikke-funksjonsord).

Normering

Lydmaterialet skal transkriberes ortografisk, som vil si at alle ordene i transkripsjonen skal være normerte ord på enten bokmål (om taleren transkriberes på bokmål) eller nynorsk (om taleren transkriberes på nynorsk).

Der det er valgfrihet i normalen velger vi det ordet som ligger lydlig nærmest uttalen. Til illustrasjon har vi ved normeringen av det bokmålsnære ordet /driftstilskuddet/ valget mellom de nynorske ekvivalentene *drifttilskotet* eller *driftstilskottet*. Vi velger *driftstilskottet* i dette tilfellet, fordi det ligger lydlig nærmest uttalen – både *driftstilskuddet* og *driftstilskottet* har kort vokal.

Det er viktig å merke seg at prinsippet om konsistens i transkripsjonen viser til at like tilfeller skal behandles likt. Hver gang en taler uttaler ordet /driftstilskuddet/ skal det transkriberes *driftstilskottet*, men det betyr ikke at man alltid skal transkribere *driftstilskottet* hvis taleren endrer uttalen til /drifttilskotet/. Hvis uttalen endrer seg må transkripsjonen vår endre seg. For eksempel er både *også* og *ogso* normert i nynorsk. Hvis en taler bytter på å si /også/ og /ogso/ velger vi alltid å transkribere det ordet som ligger nærmest uttalen, og vår transkripsjon vil derfor også variere.

Det overordnede prinsippet for transkripsjonen er at vi normerer på ordnivå, ikke på frase- eller setningsnivå. Vi gjør en ord-for-ord-transkripsjon, som vil si at vi transkriberer de ordene som blir sagt i den rekkefølgen de blir sagt selv om grammatikken skulle bli feil, men vi sørger for at hvert ord er et normert ord innenfor den aktuelle målformen. I eksempelet under ser vi at adjektivet *solid* og substantivet *løsninger* ikke kongruerer. Siden vi normerer på ordnivå, og taleren ytrer ordet *solid*, som er et normert ord, transkriberer vi det som *solid* og ikke *solide*. Vi retter altså ikke opp kongruensen (mer om dette [under](#)).

- *så gode løsninger utenfor rettsapparatet kan forebygge konflikter og sørge for mer **solid** og **rimelige løsninger** for forbrukeren.*

Bøying og kongruens

Unormert bøying

Vi velger alltid normerte bøyingsformer. Det hender at folk bøyer ord på en unormert måte. For eksempel kan det hende at taleren bruker en bøyingsform som ikke er tillatt i målformen, som /vedtakene/ i stedet for *vedtaka* på nynorsk. Andre ganger kan det hende taleren velger "galt" kjønn på substantiv, som /hamsteret/ i stedet for *hamsteren*. Siden transkripsjonen vår skal følge normen, må vi i disse tilfellene velge en normert form i transkripsjonen. Eksemplene over blir transkribert henholdsvis *vedtaka* og *hamsteren*.

Apokope og innskuddsvokal

Ord med apokope kan ofte være like andre former av ordet enn det som menes. F.eks. kan *å gjøre* uttales /å gjør/. *Gjør* kan være både presens- og imperativform av *å gjøre*, men når vi vet fra konteksten at det er infinitivformen som menes, anser vi det som en dialektal uttalevariant og skriver den normerte infinitivformen *gjøre*.

Motsatt vil noen dialekter ha en innskuddsvokal på slutten av et ord som igjen kan gjøre at ordet høres ut som en annen form, f.eks. /store/ for *stor*: /han er ein stor'e gutt/. Her også anser vi det som dialektal variant og skriver det som er ment: *han er ein stor gutt*.

Kongruens

Vi retter ikke kongruens (jf. overordnet prinsipp om å normere på ordnivå, ikke setningsnivå). Vi ønsker en troverdig gjengivelse av det som blir sagt, og det er dermed lite hensiktsmessig å legge til kongruens der det er tydelig at taleren ikke bruker det. Så lenge den brukte formen er en normert form, skriver vi den ut, selv om dette vil føre til at kongruensen mellom ordene ikke stemmer. Dersom en taler som transkriberes på nynorsk sier: /eg er sterk ueinig i at dei burde bli prioritert/, transkriberer vi det som *eg er **sterk ueinig** i at **dei burde bli prioritert***.

Merk at det i en del tilfeller vil falle bort endelser som en konsekvens av fonologiske prosesser. Det er for eksempel vanlig at e-en faller bort der neste ord starter på en vokal, som i /offentli instanser/. Vi har fonologiske prosesser i bakhodet, og skriver ut den normerte formen i slike tilfeller der vokaler faller bort: *offentlige instanser*. Det er en fordel at talegjenkjenningssystemer lærer at en normert form, *offentlige*, kan ha ulike realiseringer, som /offentli/ og /offentlie/.

Noen/nokon og annen/annan

Visse funksjonsord som *noen/nokon* og *annen/annan* har grammatiske former som samsvarer i kjønn og tall med substantiv, men i muntlig tale brukes de ofte uten samsvar:

- /spel av nokko sanga/ → *spel av nokon sangar*
- /spel av nokko musikk/ → *spel av noko musikk*
- /e vil ikkje spele av nokko plate/ → *eg vil ikkje spele av noka plate*
- /spill av no sanger/ → *spill av noen sanger*
- /spill av no musikk/ → *spill av noe musikk*
- /spell av anna sanga/ → *spell av andre sanger*
- /spell av anna musikk/ → *spell av annen musikk*

I disse tilfellene “retter” vi på taleren og transkriberer ordet som samsvarer med substantivet fordi vi vil at et talegjenkjenningssystem skal kunne kjenne igjen at den dialektale formen som brukes bredt (/nokko/) kan stå til den formen som samsvarer med substantivet (*nokon*, *noka* etc.). Merk at vi kun gjør dette når den uttalte formen (/nokko/) er så lydlig nær den normerte formen vi retter til (*nokon* etc.) at vi kan transkribere med det ordet.

I flertall har *nokon* de valgfrie formene *nokon* og *nokre*. Vi transkriberer alltid til *nokon* når talerne sier noe i retning av /nokon/ og /noen/, og bruker kun *nokre* der taleren sier noe som ligger nært opptil /nokre/.

Det er også viktig å merke seg at vi trekker et skille mellom slike tilfeller der en uttalevariant brukes bredt og kan stå til flere grammatiske former, og tilfeller der dialekta åpner for ugrammatiske eller ukonvensjonelle konstruksjoner. Vi retter for eksempel ikke /dæm/ til *de* eller /der/ til *det* i eksemplene under:

- /dæm har kommet allerede/ → *dem har kommet allerede*
- /der er mange grunner til å være bekymra/ → *der er mange grunner til å være bekymra*

Noen/nokon og *annen/annan* er så langt de eneste relevante tilfellene for slik retting av kongruens. Hvis transkribørene kommer over lignende ord som de mener behøver å behandles på samme måte, kan vi diskutere det i gruppa. Hovedregelen er at vi ikke retter kongruens.

Unormerte ord

I transkripsjonen vil en ofte støte på ord som ikke er normerte i talerens målform. Med unormerte ord menes ord som ikke finnes i den aktuelle målformen. For å avgjøre hvorvidt et ord er unormert eller ei, lener vi oss på [Ordbøkene](#) og [NAOB](#). Et slikt eksempel kan være når en nynorskbruker bruker bokmålsord som *beslutning* istedenfor *avgjerd*. Disse tilfellene er litt kinkige for et korpus som dette, som skal brukes som treningsmateriale for talegjenkjenning. På den ene siden vil man at transkripsjonen, så langt som mulig, skal samsvare med det et tale-til-tekst-system skal produsere, og et slikt system bør ikke produsere unormert tekst. På den andre siden er det ikke så gunstig å transkribere, f.eks., *beslutning* som *avgjerd*, fordi disse orda er lydlig veldig forskjellige.

Talegjenkjenningssystem bruker transkripsjoner til å utlede forholdet mellom lydbilde og

tekst, og om det ofte ikke er samsvar mellom lyd og transkripsjon, kan det gå ut over presisjonen til talegjenkjenninga.

På grunn av disse motstridende hensynene har vi i slike tilfeller valgt å gjengi både den uttalte formen, samt en normert semantisk ekvivalent av den unormerte formen. Vi bruker bakstrek mellom den unormerte og den normerte formen, slik: unormert\normert. Det er viktig at denne bakstrektranskripsjonen er konsistent (alle tilfeller av *beslutning* i nynorskdelen av korpuset skal transkriberes som *avgjerd*). Derfor føres alle tilfeller av bakstrektranskripsjon opp i en oversikt.

Ofte vil en unormert form i én målform være normert i den andre målformen. Til illustrasjon ville ordene *beslutning* (bm) og *symje* (nn), blitt transkribert på følgende måte i henholdsvis nynorsktranskripsjon og bokmålstranskripsjon:

Nynorsktranskripsjon:

- beslutning\avgjerd
- symje

Bokmålstranskripsjon:

- beslutning
- symje\svømme

For å avgjøre hvilken normert form vi skal velge i bakstrektranskripsjonen når det finnes flere alternativer, diskuterer vi oss fram til den mest egnede formen og holder oss til den. Vi lener oss på Ordbøkene og, i tilfeller hvor vi må normere til nynorsk, [Språkrådets administrative ordliste](#) (SAO). [Språkrådets kanselliste](#) kan også være til hjelp. Den mest egnede formen er den formen som betydningsmessig ligger nærmest den unormerte formen. Dersom det ikke finnes en form som åpenbart er nærmest den unormerte formen betydningsmessig, velger vi den formen som er semantisk mest “nøytral”, altså som kan brukes i flest domener. Til illustrasjon har en ved normeringen av *beslutning* i følge SAO valget mellom *avgjerd* og *vedtak*. *Avgjerd* ligger semantisk nærmere *beslutning*, og er i tillegg mer domenenøytralt enn *vedtak*. Derfor normerer vi konsekvent *beslutning* til *avgjerd*.

Vi bruker også bakstrek når kun ett ledd i et sammensatt ord skiller seg fra normalen. Til illustrasjon vil vi i nynorsktranskripsjonen transkribere /rettighetsutvalget/ som *rettighetsutvalget\rettsutvalet*. Dette gjør vi fordi førsteleddet *rettighet* har en klar nynorsk ekvivalent: *rett*.

Dialektord

Vi kommer også over ord som ikke er normert i noen av målformene, typisk dialektord (*bekkalokk*, *undikk*, *jaseleg*). Hvis det er tydelig at ordet er en dialektal uttalevariant av et normert ord, transkriberer vi kun den normerte formen:

- /kønn/ → *korn*
- /fjedl/ → *fjell*

Hvis det derimot er tydelig at det ikke er en dialektal uttalevariant, men heller et eget, unormert dialektord, transkriberer vi både den unormerte formen og en semantisk ekvivalent normert form:

- /bekkalokk/ → *bekkalokk\kumlukk*
- /undikk/ → *undikk\underbukse*
- /jaseleg/ → *jaseleg\skvetten*

Skille mellom unormert ord og dialektal uttale

Det er ikke alltid lett å avgjøre hva som kun er en dialektal uttale av et normert ord og hva som er et faktisk unormert ord. Eksempelene over er nokså tydelige; *beslutning* og *avgjerd* er helt klart to forskjellige ord, mens det er lett å se at /kønn/ kun er en variant av *korn*. Andre ganger vil det være vanskeligere avgjøre, spesielt når det gjelder forskjellene mellom bokmål og nynorsk.

Hovedregelen er at dialektal uttale av et normert ord skrives på vanlig måte uten bakstrek og vi har en viss takhøyde for at det talte ordet kan skille seg fra normalen. For eksempel vil talte ord som /annleis/, /botn/, /leie/, /mogleg/ og /sjå/ være akseptable i bokmålstranskripsjon og transkriberes henholdsvis *annerledes*, *bunn*, *lede*, *mulig* og *se* uten bakstrek.

Avvikende bøyningendelser får som regel heller ikke bakstrek: /programmene/, /trukket/ og /holdt/ blir transkribert henholdsvis *programma*, *trekt* og *halde* i nynorsktranskripsjon.

Ord med visse endelser og avledningsmorfemer som i større grad skiller seg fra normalen får bakstrek. Dette gjelder for eksempel ord som slutter på *-else* og *-het* i bokmål, men *-ing* og *-dom* eller *-skap* i nynorsk. /dannelse/ og /frihet/ transkriberes henholdsvis *dannelse\danning* og *frihet\fridom* i nynorsktranskripsjon.

Under følger flere eksempler på talte ord som skiller seg nok fra normalen til at vi velger å bakstreke (i nynorsktranskripsjon):

- /antall/ → *antall\tal*
- /begrep/ → *begrep\omgrep*
- /forbytelsen/ → *forbrytelsen\brotsverket*
- /fortsatt/ → *fortsatt\framleis*
- /muligens/ → *muligens\moglegvis*

Det er viktig at transkripsjonen er konsistent og vi fører derfor opp ordene vi velger å bakstreke i en oversikt slik at alle transkribørene bakstreker de samme ordene. Hvis vi synes det er vanskelig å vurdere hvorvidt et ord skal bakstrekkes, kan vi diskutere det i gruppa.

Foran bakstreken

Når vi skal bakstreke et unormert ord, vil vi så langt det er mulig skrive et ord som er normert i den motsatte målformen før bakstreken. Dette gjør vi for å være så konsekvente som mulig i hvordan vi velger å formulere bakstrektranskripsjoner. Hvis det unormerte ordet som sies ligger nært den normerte formen i den motsatte målformen, bruker vi den skrivemåten. For eksempel, hvis vi transkriberer på bokmål så er ordet /mytji/ såpass ulikt *mye* at vi velger å bakstreke. Videre er /mytji/ såpass likt *mykje* på nynorsk at vi velger nynorskformen før bakstrek og transkriberer ordet slik: *mykje\mye*.

Hvis /mytji/ ikke hadde vært likt nok *mykje*, hadde vi måttet bli enige om en annen skrivemåte før bakstreken. Et slikt tilfelle finner vi for eksempel med ordet /stæn/, en dialektal variant av *står* (presensform av *å stå*). /stæn/ er ikke normert på bokmål og vi velger derfor å bakstreke. /stæn/ er heller ikke likt det normerte ordet på nynorsk (som også er *står*), så vi kan ikke skrive nynorskordet før bakstreken. Vi finner derfor en annen skrivemåte som reflekterer uttalen /stæn/, nemlig *stend*, og transkripsjonen blir *stend/står*.

Ved valg av stavemåte for den unormerte formen bruker vi skjønn og norske rettskrivingsregler. Ha i mente at vi transkriberer ortografisk – vi ønsker ikke en fonetisk transkripsjon. Til hjelp kan en også bruke bl.a. NAOB og [Norsk Ordbok](#). Den stavemåten vi kommer frem til kan også benyttes for andre uttalevarianter som det gir mening å stave på samme måte. For eksempel kan *stend* stå før bakstreken for varianter som /stæn/, /stende/, /stenn/ osv.

Hvis vi hører hva som blir sagt, men ikke forstår hva ordet betyr, tagger vi ordet som %unk. Dette fordi vi da ikke kan gi det unormerte ordet en plausibel normert oversettelse. Vi gjetter ikke.

Sammensatte preposisjoner

Vi transkriberer kun normerte preposisjoner og deler opp sammensatte preposisjoner der det er nødvendig for at formene skal bli normerte. F.eks. blir de sammensatte preposisjonene /utforbi/, /innigjennom/ og /utifra/ transkribert *ut forbi*, *inn igjennom* og *ut ifra*.

Uttrykk med ulikt antall ord på bokmål og nynorsk

I tilfeller der uttrykk har ulikt antall ord i de to målformene bruker vi også bakstrektranskripsjon. Vi bruker understrek _ for å markere at ordsekvensen henger sammen:

- foregå → foregå\gå_føre_seg
- på tross av → på_tross_av\trass

Funksjonsord

Med funksjonsord mener vi alle pronomen, determinativer, preposisjoner, subjunksjoner, konjunksjoner og hjelpeverb (*burde*, *få*, *kunne*, *måtte*, *skulle tore/tørre*, *ville*, *ha*, *skulle*, *ville*, *være*, *bli*). Av adverbene regner vi spørreordene, negasjon, samt ordene *her*, *der*, *herre/herne*, *derre/derne*, *da/då*, *når* og *nå/no* som funksjonsord.

Funksjonsordene kan ha mange dialektale varianter som er lydlig svært forskjellige fra den normerte formen, som *høtt* for *hva/kva*, *kesst* for *hvor/kor*, og *okke* for *oss*. Vi bakstreker funksjonsord på samme måte som andre unormerte ord og fører opp ordene i en oversikt. Vi har allikevel høyere toleranse for å ikke bruke bakstrek for funksjonsord enn ellers, selv når uttalen er nokså annerledes enn normalen.

Siden funksjonsordene er frekvente i språket vil det være gjennomførbart for et talegjenkjenningssystem å lære seg at for eksempel ordet *jeg* kan ha mange realiseringer, (/jæj/, /æ/, /i/ osv.), og vi trenger derfor ikke å bakstreke varianter av *jeg*. Dette vil også lette transkripsjonsarbeidet. Vi har som tommelfingerregel at både funksjonsordet skal være

frekvent og at varianten skal være en mye brukt realisering av ordet for å velge å ikke bakstreke. Hvis ordet, eller den spesifikke realisering av ordet, er mindre frekvente, eller hvis uttalen skiller seg kraftig fra normalen (som ved *høtt*, *kesst* og *okke* over), velger vi å bakstreke.

Fremmedord

Fremmedord som ikke er normert i Ordbøkene, men som står i NAOB, skriver vi uten å markere at ordene kommer fra et annet språk (*backing*, *happy*, *common sense*, *drop-out-er*, *backup*). Dette er ord som noen ganger har en fornorsket uttale og norsk morfologi, og norske bøyningsendelser kan føyes til fremmedordet med bindestrek.

Hvis ordet verken står i Ordbøkene eller NAOB (f.eks. *awkward*, *satisfy*), markerer vi at ordet er fra et annet språk ved å bruke taggen *%foreign* i stedet for å skrive ordet.

Det hender at ord av denne typen også får norsk morfologi. Slik bruk av lånnord i norsk kan behandles på samme måte som dialektord og bakstrektes: *satisfye\tilfredsstille*, *awkwardel\pinlige*. Her bruker vi altså ikke *%foreign*-tagg.

I tilfeller der flere fremmedord kommer etter hverandre bruker vi bare én *%foreign*-tagg, ikke én for hvert ord:

- /det er en forkortelse som står for Phospholipid Vesicle-based Permeation Assay/ → *det er en forkortelse som står for %foreign*.

Hvis en lengre frase eller hel setning er på et annet språk, skilles den ut som et eget segment og transkriberes med metataggen *%foreign*.

Egennavn skriver vi uten å markere at det er på et annet språk: *Buckingham Palace*, *Svenska Akademien*. Dette gjelder alle navn på personer, steder, bedrifter, merkevarer etc., samt titler på bøker, sanger, band m.m. Det gjelder både reelle og fiktive navn, hvilket betyr at referanser til fiktive personer, steder, ting og annet skrives ut. Hvis vi ikke vet hvordan et navn på et fremmedspråk skrives, kan vi velge å bruke *%foreign*-taggen.

Vi trekker et skille før fagtermer og anser ikke termer og begreper på fremmede språk som navn. De skal heller markeres med *%foreign*-tagg som illustrert i eksempelet med Phospholipid Vesicle-based Permeation Assay over.

Fagtermer som er norske ord, men som er så spesialiserte at de ikke står i ordboka, f.eks. *schwa* eller *replikant*, får ikke bakstrekstranskripsjon. De skrives ut og markeres ikke ytterligere.

Tall, forkortelser, staving og akronymer

Vi skriver alle tall med bokstaver.

Tall under 100 skriver vi i ett ord:

- *førtifire*
- *nittini*

Årstall skrives også i ett ord:

- *totusenogtretten*
- *tjuefjorten*

Tall over 100 skriver vi i flere ord:

- *hundre og seksten*
- *to hundre og førtien*
- *ett tusen fire hundre og sekstini*

Klokkeslett skrives også ut med bokstaver:

- *atten tretti*
- *halv sju*

Tall som blir uttalt på den gamle tellemåten transkriberer vi i ett ord i sin lydnære form før bakstrek, og i sin normerte form etter bakstrek:

- *femogsekstilsekstifem.*
- *ett tusen fire hundre og niogsekstilsekstini*

Vi bruker også bakstrektranskripsjon ved forekomster av gamle tallord: *tyve\tjue*, *tredve\tretti*.

Forkortelser brukes ikke i transkripsjonene. Vi skriver f.eks. *kilometer*, *for eksempel* og *megabyte*. Unntaket er dersom taleren faktisk sier /ef eks/ i stedet for /for eksempel/. Da skriver vi *f.eks.*

Om en taler staver et ord eller et navn, f.eks. /jådd a en o el e/ for navnet *Jan Ole*, skal hver bokstav skrives med stor bokstav, og det skal være mellomrom mellom bokstavene: *J A N O L E*.

Akronymer som uttales som et ord skal transkriberes i henhold til den vanlige skrivemåten:

- /nato/ → *NATO*
- /ifikk/ → *IFIKK*

Akronymer der hver bokstav uttales for seg (*NRK*, *NSB*) er i prinsippet det samme som staving (eksempelet med *Jan Ole*), men de er også etablerte akronymer med en viss uttale og skrivemåte. Det er lite hensiktsmessig for talegjenkjenningssystemer at uttalen /en er kå/ med både vokaler og konsonanter skrives *NRK* med bare konsonanter – en bokstavkombinasjon som ikke ligner skriftspråket ellers. Samtidig vil man at uttalen /en er kå/ og skrivemåten *NRK* kobles sammen. Vi velger derfor å både kapre uttalen og skrivemåten ved å bakstreke. Bokstavene før bakstrek skal reflektere det som sies og skilles med understrek. Bokstavene bak bakstreken skal være i henhold til den konvensjonelle skrivemåten:

- /en er kå/ → *N_R_K\NRK*
- /dobbeltve hå o/ → *W_H_O\WHO*
- /ve hå o/ → *V_H_O\WHO*

Vi fører opp bakstrekede akronymer i en oversikt.

Navn

Firmanavn, produktnavn, stedsnavn, personnavn o.l. skal normalt følge den offisielle stavingen: *Jette F. Christensen*. Produkt- og firmanavn som har utradisjonell bruk av stor forbokstav, anførselstegn og orddeling, skal med andre ord ha det også i vår transkripsjon: *iPhone*, *OsloMet*, *AF Gruppen* og *Presley's Mat Gleden*.

Unntaket er tall. Vi vil ikke ha tall i transkripsjonen, heller ikke i navn. Tall skrives ut med bokstaver. Hvis et navn har mellomrom mellom ord/bokstav og tall har vi mellomrom mellom ord/bokstav og tallord i transkripsjonen: Rema 1000 uttalt /rema tusen/ transkriberes *Rema tusen*. Hvis et navn ikke har mellomrom mellom ord/bokstav og tall setter vi bindestrek mellom ord/bokstav og tallord (selv om det ikke blir helt i henhold til den konvensjonelle skrivemåten): E6 uttalt /eseks/ transkriberes *E-seks*, NRK P1 uttalt /en er kå pe en/ transkriberes *N_R_K\NRK P-én*.

I akronymer med bokstaver og tall om hverandre bruker vi understrek før bakstrek og bindestrek mellom tallet og omkringliggende bokstaver etter bakstrek: G2Px uttalt /ge to pe eks/ transkriberes *G_to_P_X\G-to-Px*.

Om et navn uttales på en måte som ikke samsvarer med offisiell rettskriving, skal vi likevel bruke den offisielle rettskrivinga i transkripsjonen. F.eks. skal /Majorstua/, /Kyrstruta/ (for firmaet Kyrstruten) og /Morgonbladet/ transkriberes som henholdsvis *Majorstuen*, *Kyrstruten* og *Morgenbladet*. Ved forekomster av navn som har både en bokmåls- og en nynorskvariant, som for eksempel noen partinavn (*Arbeidarpartiet* og *Arbeiderpartiet*), velger vi den formen som svarer til den aktuelle målformen.

Navn på bilmerker, telefontyper o.l. brukes ofte til å referere til objekter: *en Audi*, *en iPhone* etc. I denne bruken kan navnene bøyes i bestemthet og tall på norsk. I slike tilfeller bruker vi den offisielle praksisen for store bokstaver for navnet, men legger til endelsen (uten bindestrek), altså *Audien* og *iPhonen*.

I en del tilfeller er et navn forleddet i et sammensatt substantiv, f.eks. *Samsung-telefonen* eller *Kyrstruten-saken*. Slike substantiver kan [etter normen](#) enten skrives med liten forbokstav og ingen bindestrek eller stor forbokstav og bindestrek: *Samsung-telefonen* eller *samsungtelefonen*. I transkripsjonen velger vi konsekvent bindestrek og stor bokstav, altså *Samsung-telefonen*.